

soudcovského úřadu soudce, je-li sám stranou v rozepři anebo k některé ze stran v poměru spoluoprávněného, spoluzavázaného neb postihem povinného. Žádného z těchto předpokladů zde není, spor tento byl zahájen dnem 2. dubna 1928, kdy soudce věc projednávající nebyl již členem osadní rady, a nelze proto mluvit o tom, že byl stranou v rozepři. Okolnost, že se kdysi v osadní radě účastnil porad o tom, zda žalovaný jest povinen hlásiti osadní radě každého svého podnájemníka, mohla by míti vliv nejvýše na jeho předpojatost, kterou žalovaný v dovolání již nevytýká, a proto netřeba se jí dále zabývat. Není zde proto zmatečnosti řízení před prvním soudem (§ 503 čís. 1 c. ř. s. a § 477 čís. 1 c. ř. s.).

Odvolací soud posoudil věc správně po právní stránce (§ 503 čís. 1 c. ř. s.). Podle § 59 nařízení vlády ze dne 21. května 1921, čís. 191 sb. z. a n., vydaného na základě zákona ze dne 11. března 1921, čís. 100 sb. z. a n. nesmí vlastník domu, pokud jest jím obec, okres, župa atd., dáti výpověď z bytu nájemníku, dokud plní závazky z nájemního poměru. K nájemníkově povinnosti nelze čítati jen povinnost platiti nájemné, nýbrž i zachovávatí předpisy a podmínky, za kterých mu pronajímatel byt pronajal aneb které nájemník i později dobrovolně podstoupil. Nesporno jest, že se žalovaný zavázal zachovávatí nejen domácí řád, vydaný dne 17. ledna 1924 starostenským úřadem pro nájemníky v osadních domech, nýbrž i doplněk k němu ze dne 15. června 1925, podepsav příslušný oběžník. Byl tedy podle § 1 (3) domácího řádu povinen vyžádati si k dání bytu nebo jeho částí v podnájem a k přijetí podnájemníků svolení starostenského úřadu osady města P., a podle dodatku k domácímu řádu ze dne 15. června 1925 nebyl oprávněn přijati podnájemníka bez předchozího schválení místní rady. Nezachování domácího řádu a příkazů místní rady mělo míti v zápětí výpověď z bytu. Když tedy jest nesporno, že žalovaný tyto předpisy znal a věděl, že jich nezachování může míti v zápětí výpověď z bytu a když nicméně podnájemníka K-a starostenskému úřadu místní osady v P. neohlásil a souhlas k jeho přijetí si neopatřil, byl starostenský úřad oprávněn z bytu ho vypovědět a ponechaly proto nižší soudy právem výpověď z bytu v právní účinnosti.

Čís. 8822.

Jestliže strana činící nabídku již předem oznámila obecnstvu o nabídku se zajímavýcím podmínky smlouvy, buď že je uveřejnila ať tiskem nebo plakáty, nebo že je vyložila na místě, jež učinila zájemníkům přístupným, nemá již dojíti k vyjednávání smlouvy, nýbrž o každém uchažeči se nutně předpokládá, že se s nimi obeznámil, pokud se týče, že chce pod nimi uzavřít smlouvu.

Tak jest tomu i ohledně služebních předpisů K-III-3, při převzetí vojenského koně (remonty).

(Rozh. ze dne 22. března 1929, R II 87/29.)

Erární vojenský kůň byl odevzdán do užívání žalovanému, jenž při převzetí koně podepsal a převzal kontrolní knížku. Kůň si zlomil ve stáji žalovaného nohu a musel býti odporažen. Vzhledem k tomu domáhal se erár na žalovaném náhrady škody podle předpisu § 3 odst. F. služebních předpisů československé branné moci K III-3. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu první stolice, by, vyčkaje pravomoci, ve věci znovu rozhodl. Důvody: Zjištěno jest soudem první stolice, že v kontrolní knížce potvrdil žalovaný svým podpisem prohlášení, že se podrobuje ustanovením služebního předpisu K III-3, jež jsou mu známa, že četl upozornění připojené na konci kontrolní knížky a že § 3, odst. F. služebních předpisů československé branné moci K III-3 (Podmínky pro vydávání služebních koní jezdeckva do soukromého užívání) zní takto: »Uživatel ručí za veškerou škodu, kterou jakkoli zavinil buď sám neb osoba druhá, i za náhodu, pokud neprokáže, že jde o škodu způsobenou vyšší mocí, kterou nemohl odvrátiti.« Právě o ustanovení § 3 odst. F. služebních předpisů K III-3 opírá žalující strana žalobní nárok, naproti čemuž namítal žalovaný, že služební předpisy neobdržel ani neznal, že ručení za náhodu nepřevzal a že se nehoda, přihodivší se koni, stala bez jeho zavinění. Soudu první stolice stačilo k zamítavému rozhodnutí zjištění, že žalovaný na služební předpisy při převzetí koně nebyl upozorněn, že mu nebyl jejich obsah sdělen, že o nich nevěděl a že není mocen jazyka českého. Leč rozhodnutí to není správným. Soud první stolice nevzal náležitý zřetel na to, že kůň byl před nehodou již déle než 11 měsíců v užívání žalovaného a že žalovaný obdržel ihned při převzetí koně kontrolní knížku, ve které se poukazuje na služební předpisy K III-3, a nad to ještě přehlédl, že způsob, jak vykládá v napadeném rozhodnutí obsah smlouvy, zejména ustanovení o ručení, odporuje předpisu § 863 obč. zák. o projevu vůle konkludentními činy a o významu a účinku jednání a opomenutí smluvních stran. Vždyť žalovaný, o němž se ani netvrdilo, že není v užívání rozumu nebo že nemá průměrných schopností a vlastností, musel jako normální člověk počítati s tím, že převzetím koně do užívání běře na sebe určité závazky a že mu přísluší i jistá práva, a mohl při obvyklé péči a pozornosti zjistiti obsah smluvních práv a povinností. Neučiniv tak dopustil se opomenutí, které nutno jest vykládati tak, jak toho vyžaduje zásada poctivosti v právních stycích. Výklad soudu první stolice nelze srovnati s touto zásadou poctivosti v právních stycích, neboť jest jednak uvážiti, že od převzetí koně do užívání až do nehody uplynula dosti dlouhá doba, by si v jejím průběhu žalovaný získal při trochu dobré vůle vědomost o obsahu služebních předpisů, jednak nebylo ani tvrzeno ani není myslitelné, by nedbalost a nepozornost byla obyčejem nebo zvyklostí v právních stycích. Jest proto odvolací soud toho názoru, že žalovaný převzetím koně do užívání a podpisem jakož i odebráním kontrolní knížky převzal veškeré závazky stanovené v služebních předpisech a že tudíž ručí i za škodu vzniklou na koni náhodou. Následkem toho jest vzhledem k námitkám žalovaného řešiti i další otázky, zdali škoda, přihodivší se koni,

byla způsobena vyšší moci, kterou žalovaný nemohl odvrátiti, a v jaké výši vzešla žalující straně nehodou tou škoda. Těmito otázkami se soud prvě stolice dosud nezabýval a důkazy o nich neprovedl, takže na spisovém podkladě ve věci dosud rozhodnouti ještě nelze.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu, opravil však usnesení rekursního soudu v ten rozum, že pro další jednání soudem tím nařízené nebudou rozhodné směrnice uvedené jím v napadeném usnesení, nýbrž směrnice uvedené v tomto rozhodnutí nejvyššího soudu.

D ů v o d y:

Žalovaný, přejímaje erárního koně (remontu), podepsal potvrzení ze dne 25. června 1926, které jest umístěno v kontrolní knížce a v němž jest předtištěno příjemcovo prohlášení, »že se podrobuje ustanovením služebního předpisu K III-3, jež jsou mu známa, a že četl upozornění připojené ke konci kontrolní knížky«, aniž by mu bylo řečeno, co podpisuje a aniž by byl upozorněn na řečené předpisy K III-3 vůbec nebo na jich obsah, aniž by tudíž byl o nich věděl, ba aniž by mocen byl jazyka českého, v němž jsou sepsány. To jest skutkové zjištění nižších stolic a jest spornou právní otázkou, zda, když v těch žalovanému neznámých předpisech K III-3 v § 3 písm. f) uvedeno, že přejímatel koně ručí i za náhodu a převzatý kůň si pak zlomil nohu, takže musil býti nutně odporažen, žalovaný ručí eráru za škodu z toho vzniklou, i když se nehoda stala beze všeho jeho zavinění, právě jen náhodou. Prvý soudce ručení popřel, ježto žalovaný, nevěda o rozhodném předpisu, závazek, ručiti za náhodu, nepřevzal, druhý soud však povinnost tohoto ručení uznal, hlavně z toho důvodu, že od převzetí koně do nehody uplynulo jedenáct měsíců, tedy prý doba dosti dlouhá, by se byl žalovaný v mezináčasí mohl o obsahu předpisů poučiti a, jestliže tak neučinil, prohřešil se proti zásadě poctivosti v právních stycích (§ 863 druhý odstavec obč. zák.). Toto odůvodnění má tu chybu, že ze skutečnosti nastalé teprv po smlouvě soudí nazpět na závaznost smlouvy uzavřené před tím. Avšak není otázkou, zda žalovaný mohl se po smlouvě poučiti o obsahu smlouvy, t. j. o úředních předpisech, stanovících jeho povinnosti smluvní, zejména o ručení za náhodu, nýbrž otázkou je, zda ho předpisy ty vážou, i když je při smlouvě neznal. Quod ab initio vitiosum est, tractu temporis convalescere non potest. Jde o to, bylo-li tu vitium, nikoli, zda toto vitium uplynutím jedenácti měsíců bylo zhojeno, jakože, bylo-li tu opravdu, zhojeno nebylo. Každou otázku svěsti jest na její princip: jde o to, nemá-li tu průchod § 869 obč. zák., stanovící, že, bylo-li tu nedorozumění, t. j. žalovaný přejímal kobyly pod jinými podmínkami, než pod kterými ji erár předával, smlouva nevzešla, negotium est nullum, právní jednání nicotné, a zda tedy, an žalovaný výhod ze smlouvy již ve značné míře užil, není proti němu jen nárok z obohacení podle § 877 obč. zák. K témuž výsledku by se došlo, kdyby se věc podřadila pod omyl podle § 871, za který by erár žalovanému ručil, kdyby zástupcům eráru byl musil býti zjevně nápadným, jenže, kdyby se za to

mělo, že by se smlouva byla uskutečnila i bez omylu žalovaného, že tedy ručení za náhodu bylo by pokládati jen za vedlejší moment, nastalo by pouze ručení eráru za škodu podle § 872 obč. zák., což by se rovnalo osvobození žalovaného od povinnosti k náhradě. Stávalo se častěji, že obchodní cestující ujednal se zákazníkem určitý obsah ústně a pak mu předložil k podpisu objednacích listek, v němž byla ustanovení odporující ústně ujednaným podmínkám, a zákazník listek podepsal, aniž by jej četl. Taková věrolomnost se strany prodávajícího ovšem nemůže zakládati právní závazek, neboť kupující měl právo důvěřovati v ústní ujednání. Poněkud jiná byla již věc, když sice listek neobsahoval nic odporujícího ústnímu dojednání, avšak měl ustanovení nové, ústně neujednané, neodporující, nýbrž doplňující. A dokonce jiná je věc v případě, jako tento. Jest řada smluv s podmínkami velmi obsáhlými, které však jsou již napřed přesně stanoveny a pravidelně buď vydány tiskem anebo jinak širšímu obecenstvu, jež se o takové smlouvy zajímá, přístupnými učiněny. Sem patří zejména všechny zadávky erární, okresní a obecní na stavby budov, silnic, dodávky potřeb a prací a pod., ale také pravidelně propachty pozemků i soukromých a dražby. V takových případech se předpokládá, že zájemník, jenž zamýšlí při smlouvě konkurovati, o podmínkách jejích se poučí, podmínky ty se proto při smluvním úkonu již nerozebírají — pravidelně pro svou obsáhlost ani nemohou, neboť by to nemělo konce, kdyby zadávající měl je každému uchazeči teprv předkládati a vysvětlovati — a má se o každém, kdo v smlouvu vstupuje, za to a musí se za to míti, že se jim podrobuje, aniž by teprv bylo třeba zkoumati, zdali je opravdu zná a jak jim rozumí, neboť to vše jde na jeho risiko. Tak na př. sám zákon předpisuje pro exekuční dražby soudní, že se dražební podmínky přečtou při dražbě jen na zvláštní požádání, a to jen na požádání učiněné hned po vyvolání věci (§ 178 ex. ř.), neboť kam by soudce přišel, kdyby každému opozdilci, který přijde teprv mezi dalším jednáním podle cit. § nebo teprv mezi dražbou měl vždy opět znova podmínky předčítati. Tak tomu podstatně jest i v souzeném případě. Podmínky K III-3 jsou úřední předpisy věstníkem publikované, jsou delší než kterékoli podmínky dražební obsahující 20 stran (upozornění má 5 stran) a jsou proto vydány tiskem, by se každý uchazeč o koně mohl již napřed s nimi obeznámiti. Na vojenské správě nemůže se nic dále žádati, než aby si dala od uchazeče podepsati, že podmínky na sebe bere, aniž by se musila starati, zdali a v jaké míře je také opravdu zná, zrovna tak jako při soudní dražbě se jen žádá, by vydražitel podepsal dražební podmínky (§ 194 poslední odstavec ex. ř.), aniž by se soudce musil o to starati, zdali mu také vskutku jsou známé. Zásada je tedy tato: Jestliže strana činící nabídku podmínky smlouvy již předem obecenstvu o nabídku se zajímajícímu oznámila, buď že je uveřejnila, ať tiskem, nebo plakáty, nebo že je vyložila na místě, jež zájemníkům učinila přístupným, nemá už dojíti k vyjednávání smlouvy, nýbrž o každém uchazeči se nutně předpokládá — a to je právní domněnka nepřipouštějící protidůkazu, jež je právně zdůvodněna podle § 7 obč. zák. v přirozenosti věci — že se s nimi obeznámil, pokud se týče, že chce

pod nimi smlouvu uzavřít, ať jsou jaké jsou, t. j. byť je i neznal, neboli že risiko neznalosti své běře na sebe. Bylo tedy věci žalovaného, by se, když se šel o koně ucházet, poučil, za jakých podmínek erár jej pouští a, neuměl-li česky, měl si někoho vzít, kdo by mu tento jeho nedostatek nahradil, a, jestliže tak neučinil, jednal lehkomylně a musí si následky přičísti sám, ačkoli nelze nepřipomenouti, že, i kdyby byl podmínku, že ručí i za náhodu, znal, bylo by ho to, jak zkušenost dokazuje, zajisté neodradilo, by koně převzal, neboť náhoda je pravidelně věci právě jen nahodilou, se kterou se nepočítá. Žalovaný tedy za náhodu — vyjmouc vyšší moc — jak podmínky předpisují, ručí, a jde jen o to, zdali tvrdí vyšší moc, která by ho od ručení osvobodila, a zda dále má význam jeho námitka, že mu bylo od obou kapitánů, kteří půjčování koní řídili, řečeno, že pro případ, že ho žádná vina nestihne, nebude za koně ručiti. Co se týče prvé námitky, uváděl žalovaný, že se vyšší moci, která od ručení osvobozuje, rovná náhoda, již se nemohlo býti vyvarováno, a že se náhodě, že kůň, o němž není známo, že by byl zlé povahy, jednou vyhodí, nelze ani při největší péči vyvarovati, a konečně že kůň, o nějž šlo, jest krotké zvíře, jež nikdy neprojevilo zlou povahu. Avšak předem nestanoví § 3 písm. f) úředních podmínek, že ručení zbavuje náhoda, již nelze odvrátiti, nýbrž že ho zbavuje jen vyšší moc, kterou příjemce koně nemohl odvrátiti, a za druhé nejen netvrdí žalovaný vyšší moc, nýbrž vůbec ani náhodu, které nemohl předejít, neboť z jeho přednesu vyplývá, že úraz koně, o nějž jde, svádí nejvýše na druhou klisnu, že, ačkoli nebyla zlé povahy, jednou přece nepředvídaně vyhodila (nepředvídaně proto, že u koně, jenž je dobré povahy, nelze to předpokládati) a tím úraz způsobila. To však, i kdyby se to na krásně mělo za náhodu, není ničím neodvratitelným, naopak taková možnost úrazu musí se vždy předpokládati a proto naprosto dokonalá péče vyžaduje, by pro bezpečnost koně, při němž se ručí i za náhodu, bylo učiněno takové opatření, které nebezpečí kopnutí druhým koněm vylučuje, na př. oddělení stáním, prkenným pažením a pod. Tato námitka nebude tedy předmětem dalšího jednání a dokazování, jak tomu chtěl odvolací soud, nýbrž odpadá jako právně nerozhodná. Totéž platí i o námitce, že kapitáni omezili ručení žalovaného na jeho vinu. Neboť nebyli stranou, nýbrž jen jejími výkonnými orgány, jež předání koní prováděli. Stranou byl erár a jen ten mohl podmínky úředně stanovené a ve všeobecnou známost uvedené změnit, nikoli kapitáni. Proto také jest v potvrzení od žalovaného podepsaném, že se podrobuje ustanovením služebního předpisu K III-3 a že četl »Upozornění« připojené ke kontrolní knížce, ve kterém se praví výslovně, že při vydávání koní nutno se řídit uvedeným služebním předpisem, nikoli tedy prohlášením výkonných orgánů. To jest zřejmé. Věc má se podobně, jako kdyby soudce dražbu řídící učinil k vydražiteli prohlášení odporující dražebním podmínkám, neboť tu by také neplatilo soudcovo prohlášení, nýbrž dražební podmínky právoplatným usnesením soudním schválené, v nichž jest psáno, že se příklep uděluje podle nich (§ 183 odst. 2 ex. ř.). Také tuto námitku nelze jako nerozhodnou připustiti k dalšímu jednání, jak tomu i tu odvolací soud chtěl, a tak zbývá

ze všech bodů, v nichž odvolací soud věc pokládal za neúplně probranou a tudíž k řešení nezralou, jen otázka výše škody, na niž se další jednání musí omeziti.

Čís. 8823.

Správce úpadkové podstaty společnosti s r. o. jest oprávněn domáhati se na společníku zaplacení zbytku kmenového vkladu, třebaž se společníci neusnesli na tom, že mají býti požádáni splátky na kmenové vklady. Nestalo-li se požádání splátek způsobem předepsaným v § 64 zák. o společnostech s r. o., nemůže je společník namítati věřitelům (správci úpadkové podstaty), pokud nedokáže, že jim bylo bez toho známo.

Právní souvislost vzájemných pohledávek není předpokladem započtení aniž vadí, že není zjištěna jejich dobytnost.

(Rozh. ze dne 22. března 1929, Rv II 564/28.)

Správce úpadkové podstaty společnosti s r. o. domáhal se na společníku zaplacení zbytku kmenového vkladu 25.000 Kč. Žalovaný namítl kromě jiného započtením vzájemnou útratovou pohledávku za společností z rozsudku ze dne 3. května 1927. Procesní soud prvního stupně uznal podle žaloby; vzájemnou pohledávku žalovaného namítanou započtením neuznal za pravou. Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného potud, že uznal vzájemnou pohledávku žalovaného za pravou, důsledkem čehož přiznal žalobci zažalovaný peníz po srážce vzájemné pohledávky. Důvody: Pokud jde o otázku aktivní legitimace žalobce jako správce úpadkové podstaty, plyne jasně z ustanovení § 81 konk. ř., že ani úpadková podstata ani věřitelstvo v tomto sporu nemůže býti stranou, nýbrž jen správcem úpadkové podstaty. Neprávem pokládá odvolatel označení žalobce »jako správce úpadkové podstaty« za nerozhodný motiv. Jen jako správce úpadkové podstaty může a musí v tomto případě žalovati Dr. Emil M., právo to jest právem osobním, jež je výronem jeho úřadu, jde-li, jako v tomto případě, o dobytí jmění náležejícího k úpadcově podstatě a právo to je originelním (srov. Bartsch-Pollak, Komentář ke konk. ř. díl I. str. 518 a 663, Ofner-Thorsch, Ges. m. b. H. 1911 str. 77 a 106 o právech likvidátorů). Pokud jde o věc samu, zjistil první soud, že původní kmenová jistina společnosti 100.000 Kč byla zvýšena usnesením valné hromady společníků ze dne 19. října 1920 na 300.000 Kč, tedy o 200.000 Kč, že žalovaný byl již v té době společníkem společnosti, že ze zvýšené jistiny bylo splaceno jen 100.000 Kč, takže zůstal nesplacen zbytek 100.000 Kč, že žalovaný v notářském spisu ze dne 19. října 1920 převzal všechny závazky ze společenské smlouvy ze dne 25. září 1917 ohledně zvýšení kmenové jistiny, i její splacení, vrácení nesprávně vyplacených dividend, k čemuž se zjišťuje z notářského spisu o valné hromadě ze dne 19. října 1920, kdo byli společníky společnosti, že jejich vklady byly rovným dílem zvýšeny